

Používáte nástroj pro blokování reklamy. Příjmy z reklamy umožňují naši existenci. Podpořte nás a nástroj pro tento web vypněte ([návod](#)). Nebo si pořídte předplatné a reklama se vám nebude zobrazovat. ([E-shop](#))

Obtěžuje vás reklama?

[Předplatitelům ji nezobrazujeme.](#)

[Rozhovor](#)

S Jiřím Růžičkou o předškolní péči

Diskutovat o možnostech předškolní péče o děti i výchově dětí v jeslích jste mohli s psychologem Jiřím Růžičkou.

12. 2. 2009 | aktualizace 5. 8. 2015 15:21

Jiří Růžička

Jiří Růžička je dětský a klinický psycholog, vysokoškolský učitel. V letech 1977 - 2004 pracoval jako jeslový psycholog. Spoluzakládal pracovní tým pražských jeslových psychologů (tým měl na starosti i speciální jesle - rehabilitační a týdenní - a také dětské domovy s dětmi do 3let). Snahou této skupiny psychologů bylo nepouštět děti do jeslí, pokud hrozilo nebezpečí psycho traumatu nebo jiného poškození, minimalizovat počet dětí v jeslích prostřednictvím výběru a působení na rodiče, vytvoření adaptačního systému dětí s rodiči, jehož cílem bylo minimalizovat stres a detekovat nevhodnost k jeslovému pobytu, zavedení hranice vstupu dětí do jeslí na 2 roky věku. V rámci reformy předškolní péče vypracovali Program péče o děti jeslového věku a zaváděli poradenství pro rodiče a rodinu dětí jeslového věku.

V současnosti je Jiří Růžička ředitelem Psychoterapeutické a psychosomatické kliniky Eset a rektorem Pražské vysoké školy psychosociálních studií (zdroj: [PVŠPS,s.r.o.](#)).

(On-line rozhovor je hodinový, je tedy časově ohraničen, proto výběr dotazů a také rozsah odpovědí je na odpovídajícím. Rozhovory podléhají pravidlům diskusního fóra uvedeným v obchodních podmínkách.)

:37Miloslava Kunešová

Pane doktore,

jak se jako odborník díváte na zřizování (možnost existence) minijeslí?

Jakým počtem dětí ve skupině by podle Vás měly být limitovány ty státní?

10:32Jiří Růžička

Zřizování minijeslí není ideální řešení problému. Péče o děti v jeslovém věku totiž vyžaduje kvalifikované lidi, kteří rozumí dětské duši, ale také vědí, že je dětem potřeba poskytnout péči výchovnou. Kromě toho je neustále třeba rozvíjet dětské schopnosti a zájmy. K tomu je potřeba vypracovat podobný systém výchovné péče, jako je ve škole - totiž jakési „osnovy“. V jeslích pracovaly zdravotní sestry se speciálním zaměřením na děti, které procházely permanentním vzděláváním, a to jak zdravotním, tak pedagogicko-výchovným. Děti jsou totiž snadno nemocné a neoborník nemusí poznat příznaky nemoci. Rovněž bylo potřeba sestry vzdělat v rozpoznání příznaků duševního strádání. Jesle pravidelně navštěvoval dětský lékař, který spolupracoval se sestrami a jeslovými psychology. To všechno mohou minijesle jen stěží nahradit. Chybí tedy odbornost i soustavná kontrola a odborný dohled.

K počtu dětí ve skupině lze říci to, že vhodnou organizační práce s dětmi lze pracovat se skupinkou 5 - 7 dětí. Někdy je ovšem potřeba, aby se dospělá osoba věnovala jen jednomu dítěti - což je v jakémkoliv kolektivním zařízení nesnadné. Některé totiž kolektiv neunášejí a proto do žádných jeslí nepatří. Obecně děti do dvou let nemají v dětském kolektivu co dělat.

:45Markéta Bangová

Můžete na základě vašich zkušeností říci, jestli pobyt v jeslích lépe zvládají „jedináčci“ nebo děti, které mají sourozence? Můžou již jesle pomoci jedináčkovi vytvořit kvalitnější sociální vazby?

10:33Jiří Růžička

Toto je příliš obecná otázka, na kterou lze odpovědět pouze akademicky. A to tak, že dětský kolektiv a tzv. jedináčci v něm podstatně neovlivňují sociální dovednosti v jeslovém věku. Teprve okolo třetího roku si děti skutečně hrají v kolektivu, spolupracují, inspirují jeden druhého. Osobně se domnívám, že kvalitní sociální vazby zajišťuje především rodina.

:03Markéta B.

Funguje v současnosti zmíněný Program péče o děti jeslového věku?

10:34Jiří Růžička

Pokud vím, tak se v současné době program dále nerozvíjí a tu a tam se používají staré metodiky. Rozvoj by měl jít směrem, že v jeslové péči by se měli mnohem více účastnit rodiče. Nikoli ale jako dozorující, ale spolupracující partneři. Jinými slovy - na rodiče by byly kladeny mnohé povinnosti a úkoly, kterým by se museli učit. Např. empatické komunikaci, trpělivosti, toleranci. Rodičovství je „neplacené povolání“, vyžadující vysoce kvalifikované lidi. Neustále je mi záhadou, proč se tyto věci neučí už na základce.

:57Veronika Topolová

Je pro dítě, které žije pouze s matkou (absence otce), vhodnější předškolní péče doma a nebo v jeslích (školce)?

10:34Jiří Růžička

Děti, ať už mají nebo nemají otce, prospívají s matkou, která se o ně dobře stará, mnohem lépe, než-li jakékoliv jesle. Dokonce lze říci, že právě proto, že děti nemají otce, by do jeslí neměly být umisťovány vůbec. Jejich citové vazby a jemné pletivo vztahů je orientováno pouze na matku, která pak absencí velmi chybí. Tyto vazby jsou nezbytné ke zdravému rozvoji dětské duše, neboť vytvářejí vztah důvěry ke světu, pocit bezpečí a přátelství k lidem i ochotu ke spolupráci.

:21Martina Voráčková

Který model jeslovské péče je podle vás tedy nejvhodnějším jak pro dítě, tak také jeho rodiče?

Angažujete se i nadále v této problematice? Děkuji za odpovědi. M. Voráčková

10:34Jiří Růžička

Domnívám se, že jesle organizované v rezortu zdravotnictví se nakonec ukázaly lepší, než jinde. Toto srovnání jsme měli v 80. letech se západní Evropou, která se paradoxně a k našemu velkému údivu jezdila k nám inspirovat. Nicméně se domnívám a znovu zdůrazňuji, že jesle nejsou nejlepším řešením péče o děti do tří let, protože ty potřebují především rodiče, rodinu, jejich lásku, zájem a trvalou péči.

V současnosti tuto problematiku sleduji jen z povzdálí. A není to utěšený pohled.

:56Magdaléna

Čím si tedy pane doktore vysvětlujete snahu EU dotlačit nás k navýšení počtu jeslí?

10:35Jiří Růžička

Upřímně řečeno, moc do celé věci nevidím. Jelikož však se Evropa pootáčí směrem doleva, mám za to, že tato tendence v sobě obsahuje známý utopický populismus. Na druhou stranu jsou jesle pro některé a zdůrazňuji jen některé matky vysvobozením, protože nemají ani předpoklady ani kapacitu se dětem věnovat takříkajíc na plný plyn. I mateřství, podobně jako čemukoliv, co člověk dělá, je třeba se učit, nacházet v něm svoji identitu a životní cíl. Veškeré vzdělávání a výchova ve škole je totiž vedena k práci a není proto divu, že mladé ženy v práci hledají svoje uplatnění. Pro ty matky, které hledají

především vlastní seberealizaci v práci, nebo mimo rodinu, jsou jesle žádané. Stejně jako u nás i v jiných zemích však existuje značný počet žen, které mají své děti rády, dobře o ně pečují, ale 24 hodin denně se jimi zabývat je nad jejich síly. Pro takové maminky je důležitá spolupráce širší rodiny, jak to vidíme například na jihu Evropy. Pokud však tyto možnosti nemají, hledají pochopitelně jiné řešení - tedy jesle. A nakonec si myslím, že nás EU k ničemu skutečně netlačí. Je to zatím pouze návrh.

:49Marie

Jistě máte pane Růžičko zkušenosti i ze zahraničí - která země má, podle Vás, nejlepší rodinnou politiku?

10:43Jiří Růžička

Musím říci, že v současnosti nemám úplný přehled o celé Evropě. Něco jiného je rodinná politika a rodinná situace. Konzervativní země spíše preferují rodinnou péči před institucionální. K těmto zemím nepochybně patří naši rakouští sousedé, bývalé západní Německo, ale také Nizozemsko a Francie. Specifické jsou Řecko, Itálie a Španělsko, kde tradice vícegenerační rodiny je stále ještě zachována. Na to, kdo má nejlepší rodinnou politiku však odpovědět nedokážu.

:45Olda Jirsa

Nebylo by lepší státem uzнат výchovu do dvou nebo tří let dítěte za věc základní důležitosti? Podle toho ji pak ohodnotit jako práci s alespoň průměrným ohodnocením a zároveň pomáhat v nějakých komunitních centrech s výchovou dětí? Ta povinnost je samozřejmě hrozná, ale my skutečně nemáme mnoho důležitější věcí.

Zároveň chci poděkovat za PPF. Jsem moc spokojen.

10:47Jiří Růžička

Souhlasím s Vámi, že výchova dětí by měla být jednou z priorit naší společnosti, a tedy i vlády. V naší společnosti totiž stále takřka vůbec nedoceňujeme, že péče o děti do tří let je naprosto, ale naprosto základním předpokladem k rozvoji všeho dalšího, co člověk k rozvoji má. Nehovořím pouze o duševním zdraví, ale o šťastném životě.

Velmi bych se přimlouval za systém spolupráce odborníků s rodiči, neboť například poradny pro děti do tří let prakticky neexistují. Právě zde bychom mohli rodinám pomoci. Mám v hlavě ještě z minulosti celý systém takové pomoci a spolupráce, ale upřímně řečeno neexistuje v současnosti prostor, kde by mohl být adekvátně realizován.

P.S.:jsem moc rád a je mi velkou ctí, že se Vám na naší fakultě líbí :-).

:00Stanislava Podhorníková

Když už musí svobodná matka volit jeslovskou péči - podle čeho má volit? Případně kam doplňkově může docházet s dítětem pro občasnou kontrolu psychologa? Jsou takové centra v každém větším městě?

10:54Jiří Růžička

Tohle je těžká volba. Já osobně bych zůstal(a) s dítětem doma :-). Ale chápu, že to někdy nejde. Potom bych se zeptal na jeslové zařízení v okolí, získal co nejvíce informací a potom volil. Osobní reference patří k nejlepším. Dětských psychologů, zabývajících se věkovou skupinou 0-3 let není mnoho. Velmi chybí! Oni se totiž nezabývají pouze dítětem, ale vždycky též rodinou. Dítě je jako živým a neoddělitelným „orgánem“ rodiny. Bývá to její srdce - spolu s maminkou, samozřejmě. Žádná taková centra, o kterých hovoříte, bohužel neexistují.

:26Olda Jirsa

Dobrý den.

Nebylo by lepší uzнат výchovu do dvou či tří let za základní povinnost kterou máme? Podle toho ji pak ohodnotit alespoň průměrnou mzdou a zároveň to spojit s pomocí rodičům formou nějakých komunitních setkání. Po pravdě by to byla i forma kontroly a možnosti zjištění rodinných poměrů. Ta

povinnost je samozřejmě hrozná, ale my nemáme mnoho důležitějších věcí na práci.

Zároveň chci poděkovat za PPF. Jsem moc spokojen.

11:14 Jiří Růžička

Jak víme, v současné době stále ještě bojujeme především za práva, žel zapomínáme přitom, na z nich vyplývající povinnosti. Být matkou, resp. rodičem, je velké právo, které ovšem s sebou přináší velké nároky a povinnosti. Tyto jen v krajním případě musíme vynucovat. Daleko lepší by bylo soustavné vzdělávání a výchova k rodičovství, která by ovšem neměla zoufalou podobu povrchních a neefektivních kampaní, ale formu důkladně promyšlenou, dlouhodobě připravovanou, pečlivě zkoušenou a široce diskutovanou. Myslím si, že řadu z těchto věcí mají někteří odborníci v šuplíku, ale nenastal čas k jejich uplatnění. Souhlasím s tím, že by rodiče měli mít takový příjem, který by odpovídal reálným potřebám. Nedělám si ovšem iluze, že by byl nezřídka zneužíván. Proto by k systému náležela účinná a osvědčená kontrola.

:24 Jiří Postupka

Dobrý den,

jak prosím rozumět tomu, že se o batolata mají starat jen odborníci? Nedostatek jeslí asi bude mj. nějak spojený i s nedostatkem těchto odborníků. Vy sám o sobě říkáte, že jste od péče o malé děti přešel k vedení vysoké školy, tzn. že jste od dětí přešel k jiné práci. Neměl byste proto raději navrhnout konkrétní řešení pro konkrétní rodiče s konkrétními dětmi, a neříkat " chci buď ideální stav, nebo nic"?

11:00 Jiří Růžička

O institucionální výchovu dětí jakéhokoliv věku se mají starat vždycky odborníci. Já jsem byl z jeslí v polovině 80. let nucen odejít, ale věřte mi, že malé děti mi leží na srdci dosud. Odešel jsem pracovat s dospělými, kde je také dost práce. Máte pravdu, někdy si říkám, že bych se měl k dětem vrátit. Mám teď na starosti „velké děti“, studenty. I zde je práce jak na kostele. Ale bude-li příležitost, rád se v nějaké podobě v péči o nejmenší budu angažovat. Zažil jsem s nimi jedny z nejkrásnějších chvil v životě.

:37 Robert Plos

Lze odborně a kvalifikovaně detekovat psychosomatickou příčinu onemocnění již dospívajícího člověka a určit tak třeba s jakou pravděpodobností mohlo dojít k psychotraumatu v jeslích?

11:12 Jiří Růžička

Psychosomatické nemoci tvoří velkou část onemocnění, psychické faktory nepochybně hrají nepominutelnou roli. Ostatně civilizační nemoci jsou toho důkazem. Psychosomatické příznaky vidíme u všech věkových kategorií a odborník je dokáže, vždy ve spolupráci s jinými specialisty, také rozpoznat. Dohledávání příčin psychosomatických poruch však je velmi obtížnou a náročnou věcí. Ne vždy se podaří vysledovat příčinu v dětství. Musíme si totiž uvědomit, že stačí malá odchylka v dětském vývoji a po deseti dvaceti třiceti letech vidíme, že život jde naprosto nevhodným směrem. Během života se totiž k malé kuličce nabalují další skutečnosti, které mohou nakonec vyústit v pořádnou lavinu. Říci, která z částí té koule je určující, nepostihuje problém.

:41 František

Ptal jsem se již pana Bellinga - poradce pana Nečase pro rodinnou politiku, zeptám se tedy i Vás - mělo by se plánovat (počítat) při výchově dětí v jeslích s kompenzací tradičních stereotypů v rodinách, tak aby se uplatnil gender - přístup? Mají být v jeslích kloučci vedeni k tomu, aby si hráli hlavně s panenkami a děvčátka především s autíčky a samopaly?

11:19 Jiří Růžička

Osobně si myslím, že část genderové politiky je mimo realitu. Člověk se rodí a také umírá jako bytost pohlavní, rodová. S tím zkrátka nic nenaděláme. Již v 50. letech dělal E. H. Erikson antropologická zkoumání zvláštností pohlaví. Všechny holky na celém světě vytvářely pelíšky, domečky a hrály si v nich s panenkami, zatímco kluci vyráželi do okolí, byli akční a starali se nějakým způsobem o holčičí zázemí. Nevidím jediný důvod, proč bychom měli dávat holkám do rukou samopaly a klukům panenky. K ničemu to stejně nepovede. Jen to dělá v hlavách zmatky. Pokusy změnit lidskou přirozenost jsme zažili na vlastní kůži, celá Čína se ještě snaží, byť se zbytky sil, o něco, co je předem ztraceno.

:07 D. Kolátorová

Lze se ve školkách setkat s jevem zvaným šikana? Nebo je to v tomto dětském věku odborně pojmenováno jinak? Nebo se v tak ranném věku člověka tento jev téměř nevyskytuje? Máte to nějak zmapováno?

Děkuji.

Pěkný den.

11:26 Jiří Růžička

Od malička se prosazují silnější děti na úkor slabších. Při dobrém vedení v předškolním věku k šikaně nedochází, i když nějaké ty nespravedlnosti a sociální zranění se objeví. Velmi často to ale není proto, že by silnější byli „ti zlí“, ale proto, že ještě nemají dostatečně vyvinuté sociální citění a sociální odhad. Můžeme však s klidným svědomím říci, že dobře vedené děti z harmonických rodin (nikoliv samozřejmě ideálních) spíše svoji převahu a sílu uplatní ku pomoci či prospěchu druhých, než k šikaně. Nicméně i malé děti skutků, které pochvalu nezaslouží.